

**SAHİBİ VE YAZI İŞLERİ
MÜDÜRÜ :**

**TÜRKİYE İSLAM ENSTİTÜLERİ
TALEBE FEDERASYONU ADINA
GENEL BAŞKAN**

Cahid BALTACI

İDARE MÜDÜRÜ :

İSMAİL L. ÇAKAN

BU SAYIDA

SELÂM (KURBAN)	İSLÂM MEDENİYETİ
ALLAHA İMAN	Ebul-A'lâ EL MEVDÜDİ Ter.: Mehmet AYDIN
GURBETTE BAYRAM (Şiir) ...	Rekin ERTEM
KURBAN VE BAYRAM	İ. Necmeddin NURSACAN
TASAVVUF	Asis. Selçuk ERAYDIN
HZ. PEYGAMBERİN (Şiir) ...	Muhsin İlyas SUBAŞI
EBÛ BEKR EL-KETTÂNÎ ...	Dr. A. Subhi FURAT
TEVFİK FİKRETE REDDİYE (Şiir)	Ahmet AVNİ
DÖNÜŞ	İsmail L. ÇAKAN
ALTIN VE GÜMÜŞ FİATLARI KARŞISINDA, ZEKÂT, SADAKA-İ FITR VE KURBAN'IN EDASI	Ali ŞAFAK
TARİH HASRETİ (Şiir)	Adnan GİZ
İSLÂM MEDENİYETİ	Sırrı ÜÇER
TEHLİL (Şiir)	İsmail SAFA
İSLÂM DİNİ VE İSLÂM ÂLEMİ	Veli ERTAN
ALLAHA İNANANLARLA İNANMAYANLAR ARASINDAKİ FARK	Sabri AKDENİZ
AKADEMİK HÜRRİYET	Nahit DİNÇER
BURSA'DA MÂNÂ (Şiir)	Arif EMRE
KIZ MI, OĞLAN MI?	Dr. Asaf ATASEVEN
KAB B' ZÜHEYR	Süleyman TÛLÛCÛ
İSLÂMÎ TÜRK KÜLTÜRÜ VE BUGÜNKÜ NESİL	Necati BİRİNCİ
DİYANET VE DİN EĞİTİMİ MENSUPLARI TÜKETİM KOOPERATİFİ	Sefer DÖNMEZ
SUALLERE CEVAPLAR	Gazi MERT
AYYAR HAMZA	Hilmi KURTULUŞ
HABERLER	İSLÂM MEDENİYETİ

İDAREHANE

Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merkezi
Nuruosmaniye Caddesi No: 82/1
Tel. : 22 46 02

CAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme Ve Havale Adresi :
İSLÂM MEDENİYETİ, P.K: 1315

S İ R K E C İ

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara : T.İ.H.O.M.C.F. Genel Başkanı: **Mehmet KARAMAN**
Kayseri: T.İ.E.T.F. İkinci Başkanı : **İ. N. NURSAÇAN**
Konya : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : **Ahmet FİDAN**
İzmir : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : **Orhan ÇETİN**
Dış Münasebetler : **Mahmut ÖZTÜRK**

TEKNİK KADRO

Sekreter : **Erdoğan ATAĞ** Ressam : **Gürbüz AZAK**
Dizgi ve Baskı : AHMET SAİT MATBAASI — İSTANBUL
Yıl : 1. Sayı : 8
Basıldığı Tarih : 9 Mart 1968

ABONE

Yıllık : 12 sayı, 30. TL.

Altı Aylık : 6 sayı, 15. TL.

Öğrencilere % 20 Tenzilât yapılır.
Yabancı Memleketlere İki katı.

Bir sayısı : 250 Kuruş.

İLÂN TARİFESİ

Dış Kap. : 2 renk 2.500 TL.
Tek renk 2.000 TL.

İç Kapak : 2 renk 1.500 TL.
Tek renk 1.000 TL.

Renkli ilân sahifesi :

Tamamı : 1.200 TL.

1/2 : 750 TL.

1/4 : 400 TL.

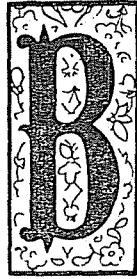
1/8 : 250 TL.

Mecmuamızdaki yazılar me'haz gösterilmeden alınamaz.
Gönderilen yazılar basılsın basılmasın iade edilmez.

Tarih

SIRRI ÜÇER

İslâm Medeniyeti

ÜTÜN Ortaçağ boyunca, doğu-İslâm dünyasının meydana getirip yaşattığı; kendisinden önceki medeniyetlerden müteessir olmakla beraber, yeni ve yakın çağda bilhassa garp dünyasına büyük ölçüde tesir eden parlaklığını, yine İslâm dünyasının, yeni ve yakın çağ hayatında da devam ettirdiği büyük İslâm Medeniyetini küçük bir makâleye sığdırmak çok zordur.

Mecmuamızın birinci sayısında, aynı mevzuu, muhterem Zekâi Konrapa hocamız da vukufu ile istifademize sunmuşlardı. Biz de aynı fakat mühim olan, bu mevzuu biraz daha geniş ve değişik cepheleriyle itmama çalışacağız.

Mevzua girmeden evvel, dünya medeniyet çemberini gözden geçirmek faydalı olacaktır.

a) Dünya Medeniyetinin doğuşu ve yayılışı :

İlk medeniyet meş'alesinin Asyada yaşayan insan toplumları tarafından uyandırıldığı bütün medeniyet tarihçelerinin müstereken kaydettikleri bir hakikattir. Günümüzden IV veya V bin yıl önce, coğrafi şartların zorlamasıyla Orta Asyadan göçen insan toplumları, bu ilk medeniyet meş'alesini de beraber götürmüş ve yaymıştır. İnsan tarihinde bilinen bu ilk göçlerden sonra, bizim için mühim olan üç medeniyet havzasının doğduğunu görüyoruz :

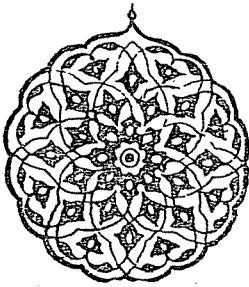
1 — Mezopotamyada Sümer Medeniyeti,

2 — Anadolu'da Hitit Medeniyeti,

3 — Nil Boylarında Mısır Medeniyeti... Ön Asya'da parlayan bu üç medeniyet, İlk Çağ Doğu Medeniyeti adını almıştır.

Mısır Medeniyeti, Girit Adası üzerinden Giritliler elinde Yunanistan'a atlanmış, Hitit Medeniyeti de, Güney Batı Anadolu kıyılarından Etrüsk'lerle birlikte İtalya'ya geçmiş, İlk Çağ'ın sonlarına doğru, Yunan ve Roma Medeniyetleri meydana gelmiş, bu iki medeniyet İlk Çağ Batı Medeniyetini temsil etmiştir. Böylece medeniyet çemberi de, doğudan batıya intikal etmiştir.

İlk Çağ Batı Medeniyeti, bilhassa altın çağını Yunanistan'da yaşamış, en yüksek zirveye burada erişmiştir. Bu medeniyet, her cephesinde bütün bir Medeniyettir.

BÜYÜK İskender Ön Asya fütuhâtı esnasında, Yunan Medeniyetini, bu medeniyetin kaynağı olan, İlk Çağ Doğu Medeniyeti ile kaynaştırmış bu dörtlü kaynaşmadan; yani Mısır-Mezopotamya-Anadolu ve Yunan Medeniyetleri birleşmesinden, Hellenizm Medeniyeti meydana gelmiştir ve bütün Doğu Akdeniz kıyılarına yayılmıştır.

Roma İmparatorluğu bütün Akdenizi hâkimiyeti altına aldığı zaman işte bu parlak Hellenizm Medeniyetine kolayca mirasçı olmuştur.

Fakat Romalıların, Batı Medeniyeti temsilcilikleri kısa sürmüş, Milâdi V. asırda Avrupada meydana gelen Kavimler Göçü bu kıtada siyasi çöküntülerin yanı başında bir «Medeniyet çöküntüsü» de meydana getirmiştir.

Cermen kavimlerinin sebep olduğu bu «Kavimler Göçü» İlk Çağ Batı Medeniyetinin temsilcisi olan Roma İmparatorluğunun parçalanmasına da yol açmış, İmparatorluk Doğu ve Batı olmak üzere ikiye ayrılmıştır. İlk çağda sona ermiştir.

Doğu Roma İmparatorluğu, İlk Çağ Batı Medeniyetini bütün olarak temsil edememiştir. Fakat bir kısmına da sahip oluşu medeniyet cihetinden bir mana ifade eder. Bizans'ın bu davranışı ile Medeniyet çemberi, tekrar doğuya dönüşün ilk adımını atmıştır.

Orta Çağda dünya medeniyeti temsilciliğini, en geniş manada en parlak bir merhaleye erişirmek suretiyle Büyük İslâm Medeniyeti yapmıştır.

b) İslâm Medeniyetinin doğuşu, yayılışı, bu medeniyete tesir eden faktörler : Milâdi VII. asrın başlarından önce Mekke'de doğan, sonra Medine'de tamam olan İslâm Nuru insanlık dünyasına yeni bir medeniyet daha getirmiş, dünya Medeniyetine yeniden ışık tutmuştur.

Müsteşrik W. Barthold, İslâm Medeniyeti Tarihi'nde (Orta Çağ Şark Medeniyetine İslâm Medeniyeti denir) demektedir. Bu tarif yerindedir. Tamdır. Çünkü bütün Orta Çağ boyunca, Dünya Medeniyetini İslâm Medeniyeti temsil etmiş, medeniyet çemberi de yeniden doğuya geçmiştir.

Müslümanlar kısa bir zamanda Arap Yarımadasından taşarak İlk Çağın medeniyet havzası olan Ak Deniz kıyılarına yayılmış, yayıldıkları bu ülkelerde kendilerine göre yeni bir hayat, yeni bir Medeniyetle karşılaşmışlardır. Tabii ki; kendilerinden evvel bu ülkelerde yaşamış olan, yukarıda saydığımız İlk Çağ Medeniyetlerinden müteessir olmuş çok şeyler almışlardır. Böylece İslâmiyetin getirdiği yeni medeniyet ile İlk Çağ Batı Medeniyetinin bir ölçü içinde karışıp kaynaşmasından «İslâm Medeniyeti» vücut bulmuştur.

İ SLÂM Medeniyeti yalnız bir milletin ve meselâ Arapların Medeniyeti değildir. İslâmiyeti kabul eden, en az 18 milletin «Müsteşrek Medeniyeti»dir.

Orta Çağ içinde Batı Medeniyeti, son sığındığı Bizans Ülkelerinin, Hristiyan Dininin müteassıp ve ağır müdâhalesiyle gittikçe gerilerken; İslâm Medeniyeti, İslâm Dininin teşviki ve geniş müsamahası ile, şir'atle inkişaf etti. Kısa bir zamanda her cihetten tam ve bütün bir mede-

Bu cihet, bazı garazkâr ve fakat bilgisizlerin, kasıtlı iddialarının yani İslâm Dininin Medeniyete, ilim ve san'ata mani olduğuna dair beyanlarının doğru olmadığını isbat etmiştir.

c) İslâm Medeniyetinin garb medeniyetine tesiri :

İslâm Medeniyetine sırası ile Medine, Basra, Kûfe, Şam, Bağdad, Samarra, Kurtuba, Kahire, Kayruvan, Semerkant, Buhara, Delhi, nihâyet Konya ve İstanbul yüz yıllarca merkez vazifesi görmüştür.

İlimde, İslâmî ilimlerle yetinmeyen bu medeniyet âlemi, doğunun ve batının ilimlerine de rağbet etmiş, bu ilimleri, Ulum-u Dahile olarak almakla kalmamış tekâmül zirvesine erdirmiştir.

Yukarıda adları sayılan medeniyet merkezlerinde, büyük kütüphaneler, medreseler, kıymetli âlimlerin yanı başında büyük mutasavvıf, şâir ve san'atkârlar yetişmiş, orta çağ dünyasına medeniyet nuru saçmıştır.

Çinden, Hindden, İrandan, İsrailden, Mısır'dan ve Yunandan İslâm bünyesine ilmin ve san'atın yanı başında, İslâm Medeniyetini çöküntüye sürükleyen hürâfeler de sızdı.

İ SLÂM Medeniyetini bir bütün haline getiren san'at, ziraat, ticaret ve ordu hayatında da ilimle muvâzi tekâmül meydana geldi.

San'at hayatında İslâmın müsamaha duygusuna sığınan sanatkârlar, güzel eserleri ile, İslâm merkezlerini süslediler, san'at tarihinde hak ettikleri yeri aldılar.

Ressamlar, bir taraftan Emevi ve Abbasi saraylarının duvarlarını resimlerle kıymetlendirdiler, bir yandan da dinî eserler dışındaki kitapları minyatürlerle, tezhiblerle süslediler. Yazıcı bir san'at haline getirerek tezyinatta kullandılar.

Garbın heykeltraşlığı, İslâm'da (Nahd), (Nakr) yani oymacılık ve kabartmacılık olarak ele alındı. Mermer, taş, ağaç, maden ve diğer bütün maddeler, oymacılık ve kabartmacılık san'atının birer ilk maddesi olarak alınıp işlendi.

Mimarî alanda çalışan sanatkârlar'da üzerlerine düşen hizmeti yapmakta geri kalmadı. Gerek sivil ve gerek askerî mimârîde, batıya örnek olan şaheserler yükseldi.

İpek ve baharat yollarının İslâmlar elinde oluşu, ticâretin artmasına ve halkın zenginleşmesine, refahın artmasına sebep oldu. Ziraat de, bilhassa Müslüman-Türk halkının büyük ölçüde uğraştığı bir geçim yolu idi.

Bu parlak medeniyet, Orta Çağ savaşlarında, şarktan ve garbdan gelen iki istila ordusunun tesiri ile gerileme tehlikesine uğradı. Orta Asya'dan batıya doğru saldıran Moğol orduları, yolları üzerindeki siyasi kuruluşları yıkmakla kalmadılar, bu devletlerin medeniyetlerini de darbelediler. Bilhassa Bağdat'ın Moğollar tarafından zabtı, Bağdat kütüphanelerinin yakılıb yağmalanması, Anadolu'nun da aynı ordular tarafından istilası, Mısır'daki Memlûk Sultanlarının bu istilayı durdurmak üzere giriştiği savaşlar, elbette ki İslâm Medeniyetinin akışında aksi bir rol oynadı.

Bu istilâya paralel olarak garpdan gelen haçlı orduları da (İslâm Medeniyeti) nin bir

Bunların yanı başında, İslâm dünyasının içindeki itikadi, mezhebi ve türlü gizli mücadeleleri de unutmamak gerekir.

İslâm medeniyetinin garp medeniyetine tesiri şu yollardan meydana gelir :

1 — Kudüsü İslâmın elinden almak, doğunun zenginliklerini ele geçirmek arzusuyla doğuya gelen hıristiyan haçlı orduları, doğuda yaşayan parlak İslâm medeniyetini gördüler. Kendi medeniyetlerinden üstün olan bu medeniyetten müteessir oldular. Beraberlerinde bu medeniyet unsurlarını ve fikirlerini alıp götürdüler. Haçlıların doğu ile olan bu münasebetlerinde Anadolu bir köprü vazifesi gibi şark medeniyetinin garba açılan bir kapısı oldu.

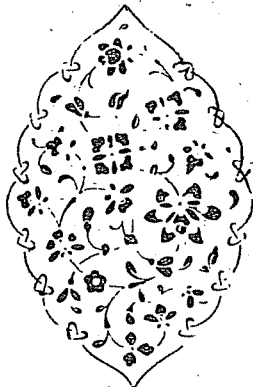
2 — Şimâli Afrikada devam eden aynı İslâm medeniyeti denizci olan Ağlep Oğulları tarafından evvelâ Sicilyalılarına sonra İtalyanlara tanıtıldı. Sicilyanın İslâmlar idaresinde kaldığı devirde burada açılan medrese ve kütüphaneler İtalya Yarımadasına medeniyet ışığı tutan bir kaynak oldu.

3 — En az yedi yüz yıl bir İslâm ülkesi olarak elde kalan İspanya yarımadası Endülüs Emevi Devleti zamanında İslâm medeniyetinin batıda en kuvvetli bir mihrakı oldu. Kurtuba, Gırnata, İşbiliye medreseleri Pirene Dağlarını aşarak İspanyaya gelen Avrupa talebelerine kapılarını açtı.

Hulâsa olarak Anadolu, İtalya ve İspanya yarımadaları İslâm medeniyetinin üç köprü vazifesini gördü.

YUKARDA İslâm medeniyetinin ilk çağ batı medeniyetinden müteessir olduğunu, bir hakikat olarak nasıl kabul ettikse; Orta Çağ Şark medeniyeti dediğimiz, büyük İslâm medeniyetinin de Rönesans medeniyeti üzerindeki tesiri, dinî ve millî taassuba kapılmayarak hakikatları kabul eden garplı müelliflerin samimi bir itirafıdır.

Garpta önce bir Hümanizma hareketi ile başlayan, sonra büyük Rönesans hareketi halinde gelişen bu yeni medeniyet İslâm medeniyetinden müteessir olmuştur. Bu yeni hareketle medeniyet çemberi doğudan tekrar batıya geçmiştir.

TEHLİL

Zatın benim, ey zatıma hüccet olan Allah!
 Ey varlığı varlık ile müsbet olan Allah!
 Evhâma hakaik olamaz münkeşif amma,
 Zulmetler eder, kalbime envârı îmâ.
 Manzurum olan hey'eti mecmua-i zerret,
 Bir nâmütenâhiliği etmektedir isbat.
 Daldıkça temâşayı mesâbiyh ile fikre;
 Mecbur olurum, her gece tesbîh ile zikre.
 Sensin beni, meyyâl kılan hâk-i sücûda,
 Bir zerre kalırsa bu semâvata göre arz,
 Binnisbe demek etmeliyim kendimi yok
 farz,
 Mahdut iken insandaki akl ey ulu yezdan!
 Olmaz mı bu pâyansız mülküne hayran,
 Bî-vâlid-ü-mevlût vücudu samedîsin.
 Allah ahadsin, ezelîsin, ebedîsin.